

MJSS

MONTENEGRIN JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES

Volume 4. 2020. Issue 2.

CIP - Каталогизacija u publikaciji
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње
COBISS.CG-ID 32743952

ISSN 2536-5592

Publisher: Center for Geopolitical Studies

Center for Geopolitical Studies

Časopis *Montenegrin Journal for Social Sciences* upisan je u evidenciju
medija, Ministarstva kulture Crne Gore pod rednim brojem **782**.

MJSS

MONTENEGRIN JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES

Volume 4. 2020. Issue 2. Podgorica, December 2020.

Publishing this issue of MJSS was supported by the Ministry of Science of
Montenegro

Editor in Chief: Adnan Prekić

Editors: Živko Andrijašević, Dragutin Papović, Ivan Tepavčević

International editorial board: John K. Cox, North Dakota State University, Fargo, UNITED STATES; Tvrtko Jakovina, University of Zagreb, Zagreb, CROATIA; Lidia Greco, University of Bari, Bari, ITALY; Helena Binti Muhamad Varkkey, University of Malaya, Kuala Lumpur, MALAYSIA; Vít Hloušek, Masaryk University, Brno, CZECH REPUBLIC; Adrian Hatos, Universitatea „Babeş-Bolyai” Cluj, ROMANIA.

Montenegrin Journal for Social Sciences is indexed in: CEOL - Central and Eastern European Online; ERIH PLUS; Google Scholar; Index Copernicus; CiteFactor; Scientific Indexing Services (SIS); ISRA - Journal impact factor; Electronic Journals Library; ROAD; General Impact Factor; OAJI - Open Academic Journals Index.

Proofreading and lecture in English: Danijela Milićević

Proofreading and lecture in Montenegrin: Miodarka Tepavčević

Address: Danila Bojovića bb 81 400 Nikšić, Montenegro;

E-mail: mjss@ucg.ac.me

www.mjss.ac.me

Prepress and print: Pro file – Podgorica

Circulation: 200 copies

Volume 4. 2020. Issue 2. Podgorica, December 2020.

CONTENTS:

THE OLDEST STATES FORMATION ON THE TERRITORY OF MONTENEGRO
Zivko ANDRIJASEVIC p. 115

CARTOGRAPHY IN HISTORY – HISTORY IN CARTOGRAPHY
Goran BAROVIC, Nenad PEROSEVIC p. 139

CELEBRATION OF 400 YEARS FROM THE ESTABLISHMENT OF
CETINJE PRINTING HOUSE IN 1893
Jovan MUHADINOVIC p. 151

GEOPOLITICS AND MIDDLE EAST: THE WORLD IN CHAOS
Mira SOROVIC p. 163

REVIEWS:

BATTLE OF WARSAW 1920.
Mateusz MORAWIECKI p. 181

COMPLETE SYNTHESIS OF THE CULTURAL HERITAGE OF MONTENEGRO
– Presentation of the book: Cultural Heritage of Montenegro
Nenad PEROSEVIC p. 187

TO KILL A SULTAN – Presentation of the book: To Kill a Sultan – A
Transnational History of the Attempt on Abdülhamid II
Amer MASLO p. 191

ANTI-CONTRIBUTION TO MONTENEGRIN SCIENCE – Presentation of
the book: Montenegrin Language and Nationalism
Novica VUJOVIC p. 199

MONUMENT IN TIME – Presentation of the book: Portents of Freedom –
monuments of People's Liberation War in the Pljevlja region
Amel DURUTLIC p. 211

IN MEMORIAM – Professor MIOMIR DAŠIĆ, PhD (1930–2020)
Marijan PREMOVIC p. 215

INSTRUCTIONS FOR AUTHORS p. 221

Glavni i odgovorni urednik: Adnan Prekić

Urednici: Živko Andrijašević, Dragutin Papović, Ivan Tepavčević

Međunarodni uređivački odbor: John K. Cox, North Dakota State University, Fargo, UNITED STATES; Tvrtko Jakovina, University of Zagreb, Zagreb, CROATIA; Lidia Greco, University of Bari, Bari, ITALY; Helena Binti Muhamad Varkkey, University of Malaya, Kuala Lumpur, MALAYSIA; Vít Hloušek, Masaryk University, Brno, CZECH REPUBLIC; Adrian Hatos, Universitatea „Babeş-Bolyai” Cluj, ROMANIA.

Montenegrin Journal for Social Sciences indeksira se u sljedećim naučnim bazama: CEOL - Central and Eastern European Online; ERIH PLUS; Google Scholar; Index Copernicus; CiteFactor; Scientific Indexing Services (SIS); ISRA - Journal impact factor; Electronic Journals Library; ROAD; General Impact Factor; OAJI - Open Academic Journals Index.

Lektura i korektura na engleskom: Danijela Milićević

Lektura i korektura na crnogorskom: Miodarka Tepavčević

Adresa: Danila Bojovića bb 81 400 Nikšić, Crna Gora;

E-mail: mjss@ucg.ac.me

www.mjss.ac.me

Priprema i štampa: Pro file – Podgorica

Tiraž: 200 primjeraka

Volume 4. 2020. Issue 2. Podgorica, Decembar 2020.

SADRŽAJ:

FORMIRANJE NAJSTARIJIH DRŽAVA NA PROSTORU CRNE GORE
Živko ANDRIJAŠEVIĆ str. 115.

KARTOGRAFIJA U ISTORIJI – ISTORIJA U KARTOGRAFIJI
Goran BAROVIĆ, Nenad PEROŠEVIĆ str. 139.

PROSLAVA 400 GODINA ŠTAMPARIJE NA CETINJU 1893. GODINE
Jovan MUHADINović str. 151.

GEOPOLITIKA I BLISKI ISTOK: SVIJET U HAOSU
Mira ŠORović str. 163.

PRIKAZI I OSVRTI:

VARŠAVSKA BITKA 1920.
Mateusz MORAWIECKI str. 181.

CJELOVITA SINTEZA KULTURNOG NASLJEĐA CRNE GORE
– Prikaz knjige: Kulturno nasljeđe Crne Gore
Nenad PEROŠEVIĆ str. 187.

UBITI SULTANA – Prikaz knjige: To Kill a Sultan – A Transnational History
of the Attempt on Abdülhamid II
Amer MASLO str. 191.

CRNOGORSKOJ NAUCI ANTIDOPRINOS – Prikaz knjige: Crnogorski
jezik i nacionalizam
Novica VUJOVIĆ str. 199.

SPOMENIK VREMENU – Prikaz knjige: Znamenja slobode – spomenici
NOR-a u pljevaljskom kraju
Amel DURUTLIĆ str. 211.

IN MEMORIAM – PROF. DR MIOMIR DAŠIĆ (1930–2020)
Marijan PREMOVIĆ str. 215.

UPUTSTVA ZA AUTORE str. 223.

Review

SPOMENIK VREMENU

Prikaz knjige: *Znamenja slobode – spomenici NOR-a u pljevaljskom kraju*, Savez udruženja boraca NOR-a i antifašista Crne Gore, Udruženje boraca NOR-a i antifašista-Pljevlja, Pljevlja 2020. godine, 109. str.

Amel DURUTLIC
amel.durutlic.90@gmail.com

Knjiga „Znamenja slobode – Spomenici NOR-a u pljevaljskom kraju“ predstavlja dopunjeno i redizajnirano izdanje knjige „Na vječnoj straži“, autora Radovana Vujadinovića iz 1988. godine (izdavač OO SUBNOR-a Pljevlja). Izdavači knjige: Zuvdija Hodžić (predsjednik SUBNOR-a i antifašista Crne Gore) i Goran Čavić (predsjednik Udruženja boraca NOR-a i antifašista Pljevalja) ističu da je odluka o objavljivanju knjige donesena na skupštini SUBNOR-a 2018. godine. Objasnjavaju da su ovu knjigu objavili, kako bi tradicije Narodnooslobodilačke borbe sačuvali od zaborava, ali i upoznali mlađe generacije sa tekovinama NOB-a.

U uvodnom dijelu knjige, izdavači ističu da današnja Crna Gora počiva na idejama antifašizma, tako da ova knjiga predstavlja pokušaj da se putem enciklopedskog i sažetog teksta, ali i bogatog, kolorisanog fotografskog prikaza, prezentuje nastanak i tok Narodnooslobodilačke borbe u pljevaljskom kraju. Poseban akcenat je stavljen na istaknute ličnosti koje su učestvovala u formiranju prvih vojnih jedinica i koje su stradale u NOB-u. Knjiga obuhvata opis spomenika Narodnooslobodilačke borbe u pljevaljskom kraju, bogat fotografski prikaz sa kratkim bibliografskim podacima kome je spomenik podignut, kada i zašto. U uvodnom dijelu knjige, autor u kratkim crtama navodi doprinos boraca pljevaljskog kraja u borbama protiv fašističkog okupatora.

Knjiga počinje detaljnim opisom najvećeg spomenika u Pljevljima – Memorijalnog centra 1. decembar na Stražici. Uz mnoštvo kolorisanih fotografija autor navodi kada, kome i zašto je spomenik podignut, arhitekta kompleksa, kao i autore skulptura i reljefa koje se nalaze na spomeniku. Ostatak knjige možemo podijeliti

na četiri cjeline. U prvoj cjelini autori su se bavili spomenicima i spomen-česma-
ma poginulim partizanima i rodoljubima koje se nalaze u samom gradu i u selima
na teritoriji opštine Pljevlja. Autori su detaljno opisali 18 spomenika od kojih se
većina nalazi na seoskom području. Istaknuti spomenici ove cjeline su spomenik
italijanskoj diviziji Garibaldi u selu Mrzovići, spomenik IV Sandžačkoj brigadi u selu
Vrulja, kao i spomenik na Senjaku strijeljanim rodoljubima koji se nalazi u gradu.
Opis spomenika je detaljan, kao i fotografski prikaz spomenika i memorijalne ploče
na kojoj se nalaze podaci kada, kome i ko je podigao spomenik. Ono što je intere-
santno jeste da spomenike obično podižu mještani, sakupljanjem kostiju nepozna-
tih boraca i polaganjem u zajedničku grobnicu koja se nalazi na mjestu spomenika.
Takođe, ovi spomenici su podignuti u čast formiranja prvih partizanskih formacija
u određenim selima.

U drugoj cjelini autori su obuhvatili ukupno 22 spomen-biste koje se nalaze
na teritoriji opštine Pljevlja. Treba naglasiti da su biste podizane samo istaknutim
ličnostima učesnicima NOB-a, koji su rođeni, stvarali ili jednim dijelom svog života
bili vazani za Pljevlja. Većina bista izuzev Velimira Jakića, Vladimira Kneževića,
Ljuba Medenice, Mirka Pejatovića i Đorđija Peruničića koje se nalaze u gradskim
parkovima, obično su smještene ispred seoskih škola koje po pravilu i nose njihovo
ime. U samoj knjizi, uz odličan fotografski prikaz, nalaze se i kratki, ali precizni
bibliografski podaci o samoj ličnosti kojoj je podignuta bista, a koji obuhvataju
kratki rezime njihovog doprinosa u Narodnooslobodilačkoj borbi.

U treću cjelinu spadaju spomen-ploče sa imenima poginulih boraca,
ali i samih učesnika rata u određenim, prvenstveno seoskim sredinama. Izuzetak
predstavljaju spomen-ploča u zgradi stare Gimnazije, na kojoj su pobrojani bivši
i aktivni učenici Gimnazije koji su poginuli u NOB-u. Ukupno su obrađene 23
spomen-ploče, sa detaljnim fotografskim prikazom. Ono što je za svaku pohvalu
jeste to da u pratećem tekstu, autori ove knjige uz prepis imena sa spomen-ploče,
dopisuju i imena boraca koji su u vrijeme izrade spomen-ploče nenamjerno izos-
tavljeni, naglašavajući to.

U četvrtoj cjelini knjige, autori su se bavili ostalim spomen-obilježima na
teritoriji opštine Pljevlja, kao što su: imena ulica, škola, radnih i društvenih orga-
nizacija čije je ime vezano za ličnosti, datume i događaje iz NOR-a. Autori su se po-
trudili da, pored i dalje važećih imena ulica i institucija, nabroje i one koje su nakon
raspada SFRJ promijenili svoje dotadašnje nazive. U zadnjem dijelu knjige autori

su se potrudili da nam prikažu sažet, ali detaljan hronološki prikaz, najvažnijih događaja NOB-a u pljevaljskoj opštini. Ovaj prikaz obuhvata događaje važne za formiranje partizanskih jedinica, važnije borbe koje su dovele do oslobađanja Pljevalja, u periodu od maja 1941. god. do aprila 1945. god.

Ono što možemo primijetiti analiziranjem ove knjige jeste da su autori uspjeli u svojoj namjeri, a to je da u kratkom, sažetom, enciklopedijskom tekstu obuhvate sve spomenike posvećene učesnicima NOB-a u pljevaljskom kraju. Knjiga obiluje kvalitetnim, kolorisanim, fotografskim prikazom, a fotografije su, što se primjećuje, novijeg datuma, tako da su autori čitaocima priredili sadašnji izgled svih spomenika. Uz fotografiju, detaljno je opisan svaki spomenik, navedeno ime arhitekta, datum i mjesto kada je spomenik podignut, kao i kome je posvećen. Autori su u prilogu, posebno naglašavajući to, izvršili dopune i izmjene, prvenstveno u imenima nekih boraca koji su pri izradi spomenika nenamjerno izostavljeni. Upravo ove dopune, ali i nove fotografije predstavljaju i razliku u odnosu na knjigu „Na vječnoj straži” autora Radovana Vujadinovića.

Knjiga predstavlja jedno interesantno, ali ne toliko obimno štivo, tako da se primjećuje težnja autora da je posvećena širokoj, a ne samo stručnoj čitalačkoj publici. Upravo zbog toga, čitanje knjige preporučujem kao jednu vrstu vodiča, koji će nas upoznati sa spomenicima koji se nalaze u Pljevljima, a koji su vezani za partizanski pokret u Drugom svjetskom ratu. Ono što čitaoci ove knjige svakako treba da znaju, jeste da će iščitavanjem ove knjige, svakako doći do novih saznanja i na taj način upotpuniti svoje znanje o ulozi pljevaljskih rodoljuba u NOB-u.